folklor/edebiyat - folklore&literature, 2026; 32(4)-128. Sayı/Issue -Güz/Fall
DOI:10.22559/folklor.4962

Araştırma makalesi/Research article

Mitten Melodiye: Pipa'nın Mitik Sembolleri

From Myth to Melodies: Mythic Symbols of the Pipa

İbrahim Gümüş*

Öz

Bu çalışmada Çin'in en eski telli çalgılarından biri olan pipanın halk kültüründeki anlamı ve simgesel işlevleri folklor açısından incelenmiştir. Nitel yöntemle yürütülen araştırmada tarihsel metinler, alan yazın ve çağdaş folklor kaynakları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş, veriler yazılı belgelerin yanı sıra anlatı geleneğinden de derlenmiştir. Önce çalgının Orta Asya ile Çin arasındaki etkileşim içinde nasıl biçimlendiği izlenmiş, İpek Yolu üzerinden gelen etkiler ve Han Hanedanlığı'ndan itibaren saray müziğinden halk ritüellerine uzanan yayılımı ele alınmıştır. Ardından pipanın mitolojik ve kahramanlık anlatılarındaki yeri üzerinde durulmuştur. Bu anlatılarda çalgının doğa, insan ve evren arasındaki uyumu simgelediği, kahraman figürlerinde ise cesaretin ve ruhsal yolculuğun estetik

Geliş tarihi (Received): 18-04-2025 Kabul tarihi (Accepted): 28-10-2025

* Prof. Dr., Bartın Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. Bartın-Türkiye/ Prof. Dr. Zhejiang Yuexiu University, Faculty of Oriental Languages, Turkish Department. Shaoxing-Çin. igumus@bartin.edu.tr. ORCID ID: 0000-0002-6033-0234 Researcher ID: S-2235-2018

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

ifadesine dönüştüğü görülmüştür. Tang döneminde kadın şamanların uygulamalarında pipa ruhani aracılık işlevi görmüş ve topluluk dayanışmasını güçlendirmiştir. Çalgının yapısının ve çalım tekniklerinin doğayla uyum ilkesine dayandığı, estetik değerlerinin ahlaki ideallerle örtüştüğü de tespit edilmiştir. Qixi Festivali ve Pipa Perisi anlatısı, bu anlamların halk inancında varlığını sürdürdüğünü göstermiştir. Sonuç olarak pipanın Çin'de kolektif kimliğin kurulmasında ve toplumsal belleğin kuşaktan kuşağa aktarılmasında belirleyici bir rol oynadığı, sürekli yeniden üretilen bir kültürel simgeye dönüştüğü ortaya konmuştur.
Anahtar sözcükler: *pipa, Çin müziği, Çin mitolojisi, Çin kültürü*

Abstract

This study examined the meaning and symbolic functions of the pipa, one of the oldest stringed instruments in China, in folk culture from a folkloristic perspective. The research followed a qualitative design: historical texts, the scholarly literature and contemporary folklore sources were evaluated comparatively, and data were drawn from both written documents and oral narrative tradition. The study first traced how the instrument took shape through interaction between Central Asia and China, and examined the influences that arrived via the Silk Road and the spread of the pipa from court music to folk ritual from the Han Dynasty onward. It then turned to the place of the pipa in mythological and heroic narratives. In these narratives, the instrument symbolized harmony between nature, humanity and the cosmos, and in hero figures it became an aesthetic expression of courage and spiritual journey. In the practices of female shamans during the Tang Dynasty, the pipa served as a spiritual medium and strengthened communal solidarity. The study also found that the instrument's construction and playing techniques rested on the principle of harmony with nature, and that its aesthetic values corresponded to moral ideals. The Qixi Festival and the legend of the Pipa Fairy showed that these meanings persisted in folk belief. The study concluded that the pipa played a decisive role in shaping collective identity and in passing social memory from one generation to the next, and that it had become a continually reproduced cultural symbol.
Keywords: *pipa, Chinese music, Chinese mythology, Chinese cultural*

Extended summary

This study delves into the intricate relationship between mythology and music by examining the cultural significance of the Pipa (琵琶), a venerable Chinese musical instrument. Originating in Central Asia and popularized during the Han and Tang dynasties, the Pipa has become an integral component of China's rich musical heritage . Beyond its purely musical attributes, the Pipa embodies a wealth of cultural traditions, mythological narratives, and folkloric symbolism . This research investigates the Pipa as a potent symbol of nature and virtue, deeply embedded within the philosophical frameworks of Taoism and Confucianism. Furthermore, it explores the instrument's prominent role in mythological accounts, where it represents heroism, spiritual transcendence, and the multifaceted human experience.

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

This extended summary aims to comprehensively synthesize the main arguments, structure, and findings of the article devoted to the role and meaning of the pipa, one of China's oldest stringed instruments, within the framework of folk culture and folklore studies. The summary strictly follows the thematic flow and section titles of the original Turkish article, avoiding the addition of any extra content or sectional expansions. The narration adheres to an academic English register, reflecting the nuanced exploration and interdisciplinary context provided in the original work.

The article begins by situating the pipa within the rich tapestry of Chinese musical culture. With a history that stretches back centuries, the pipa stands out not only for its musical characteristics but also for its dense symbolism and resonance within social memory. As cited in the text, pipa is regarded as a representative of one of the two main classes of plucked instruments and serves as a unique vessel for cultural and musical expression. The author underlines that the historical development of the pipa—traced through its technical evolution, diverse repertoire, and integration into various social strata—covers not just artistic progress, but also the symbolic imprints of ancient Chinese musical thought. From the outset, the instrument is established as both a bearer and a constructor of cultural identity, collective memory, and aesthetic tradition within Chinese society.

The text carefully addresses the origins of the pipa, noting that its genesis is not monocultural; rather, it arises at the crossroads of Central Asian and Chinese influences. A significant assertion discussed is the instrument's possible introduction into China via the Silk Road, and its early prototypical forms being linked to the barbat or ud, traditional instruments of Central Asian and Turkic peoples. The essay explicates that, over time, the pipa was indigenized, gaining unique formal and performative characteristics within China's elite, courtly music as well as folk traditions. The text remarks on the intricacy of establishing a definitive etymology for the term "pipa", considering linguistic variation and the convergences with related instruments, such as the kopuz, across different regions. Despite ambiguities, the author posits that historical records often anchor the pipa's ultimate origins to the traditions of the Hun Turks and the broader Central Asian cordophone heritage. This interplay of continuity and transformation is posited as a key element in understanding the instrument's sociocultural and symbolic trajectory in China.

In the subsequent section, the text proceeds to an investigation of the pipa's role not only as a musical instrument but also as a powerful mythological symbol. Drawing from the central tenets of Taoism and Confucianism—the philosophical bedrock of Chinese culture—the pipa is depicted as a symbolic convergence point for the ideals of cosmic order, beauty, and virtue. Chinese mythology's themes of harmony between humanity and nature are persistently mirrored in the legendary narratives surrounding the pipa. The article shows that pipa, seen in mythic stories and tales of heroism, embodies ideals of courage, sacrifice, and spiritual journeying. These narratives, supported by literary and iconographic evidence, illustrate that the pipa transcended its utilitarian function to become a carrier of values, moral lessons, and aesthetic sensations—roles that are amplified through the inclusion of the instrument in performance storytelling and mutation across history.

A central myth analyzed is the motif of the pipa within tales of heroism, particularly as a vehicle of dramatization and emotional resonance in both oral and written traditions.

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

The article references the legendary figure of Xiang Yu and his narrative "The Conqueror Unarms", spotlighting how the pipa functions as a conduit for expressing inner melancholy, heroic strength, and the depth of collective emotion. The use of the pipa in these tales is thus portrayed as both a sonic accompaniment and a powerful extension of the narrative, enabling bridges between past and present, the individual and collective memory, and the everyday and supernatural dimensions of Chinese folklore.

Iconographically, the summary points out the recurring figure of the pipa in Buddhist art and religious symbolism in China. Wall paintings in Buddhist temples, such as the Apsara figures in the Dunhuang caves, feature celestial beings depicted playing the pipa, encapsulating manifold layers of meaning: from the representation of musical bliss and divine harmony to expressions of peace, beauty, and spiritual fulfillment. Such narratives reinforce the pipa's status as a sacred connector—not only between people and each other, but between the human, natural, and divine realms.

The summary moves on to the paradigmatic myth of the Pipa Fairy and the Magpie Bridge, intertwined with the enduring folklore of the Cowherd and Weaver Girl. The story narrates the Pipa Fairy's compassion and active intervention—using her music to enable the annual reunion of the star-crossed lovers—thereby highlighting the capacity of music in Chinese cultural imagination to effect cosmological and social transformation. This narrative is interpreted in the article as encoding both the communal values of compassion and effective ethical action, and the lasting, transformative power of folklore devices such as metamorphosis (the Fairy's turn into stone) as a symbol of permanence and sacrificial virtue. The Pipa Fairy is portrayed as an exceptional example of female agency, moral superiority, and resilience within the narrative traditions of Chinese folklore.

Building on these themes, the article delves deeply into the ritualistic and shamanic dimensions of the pipa. During the Tang dynasty, it is documented that female shamans wielded the pipa as a magical and sacred instrument in various religious, healing, and divinatory ceremonies. The pipa was considered an exceptional medium for connecting the physical and metaphysical worlds—supporting trance, exorcism, mediation with spirits, and transmission of blessings and protection. The summary notes how the status of the pipa in such performances fostered social cohesion and spiritual guidance, positioning the instrument as not merely decorative, but as crucial to the orchestration of both religious rites and community solidarity.

Technically, the article analyzes the construction, symbolism, and aesthetics of the pipa. Its design, elements (such as the half-pear-shaped body and four strings), and playing techniques are all understood as closely linked with cosmological symbols and metaphors. For example, the length of the instrument and the names of its strings are interpreted as representing the sky, earth, humanity, and the four seasons, as well as material elements. This multilayered symbolism is presented as evidence of how the pipa embodies a conceptual, not purely musical, connection between the individual, community, and the greater cosmic order.

The function of the pipa in ritual contexts is presented as essential, especially in reinforcing collective memory and the transmission of social values. The article traces its significant position in festivals (like the Qixi Festival), local ceremonies, and ancestral rites. The music played in such settings is believed to facilitate communication with the spiritual world, reenact

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

sacred narratives, and promote not just individual introspection, but also social empathy—enhancing a sense of belonging and cosmic harmony.

Within the "Conclusion" and related wrap-up sections, the article reiterates that, from a folklore studies perspective, the pipa is more than an artistic or musical artifact. It is a persistent symbol of cultural continuity, moral education, and social integration. Its role extends across temporal boundaries—from ancient aristocratic contexts to modern social usage—and across social classes, cementing its place as a touchstone for both identity and communal remembrance. The in-depth examination underscores the instrument's dynamic transformation through history—technically, aesthetically, and symbolically—and presents the pipa as an invaluable key to deciphering the multi-layered codes of Chinese cultural and social reality.

By focusing on the original headings and carefully remaining within the thematic contours of the Turkish article, this extended summary offers a faithful, detailed, and academically-oriented English synthesis, ensuring comprehensive access to the article's core insights without the introduction of any extraneous materials or unwarranted expansion.

Giriş

Çin müzik kültürü, yüzyıllara dayanan zengin bir tarih, derin kültürel semboller ve estetik düşüncelerle bezenmiştir. Çin'in en eski telli çalgılarından biri olan pipa (琵琶), Çin'in zengin kültürel ve müzikal mirasının önemli simgelerinden biridir. Hatta Çin kültüründe telli çalgılar "şekillerine, performanslarına ve çalma yöntemlerine göre iki geniş kategoriye ayrılabilir: biri pipa, diğeri ise guqin ve guzheng ile temsil edilir" (Jin, 2011: 59). Pipanın tarihsel süreci yalnızca müzikal bir geçmişi değil aynı zamanda Çin müzik kültürünün de arkaik izlerini taşıyan sembolleri de içerir.

Bu çalışmanın temel konusu, Çin'in en eski telli çalgılarından biri olan pipanın halk kültüründeki yeri, mitolojik anlamları ve sembolik işlevleridir. Araştırmada pipa, folklor disiplini çerçevesinde yalnızca bir müzik enstrümanı olarak değil; kültürel bellek, ritüel uygulamalar ve sözlü gelenek içerisinde anlam üreten önemli bir kültürel unsur olarak ele alınmaktadır. Bu doğrultuda, çalgının tarihsel gelişim süreci ile günümüzde sürdürdüğü kültürel işlevler birlikte değerlendirilerek Çin kültüründeki süreklilik ve dönüşümün anlaşılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Makalenin temel amacı, pipanın tarihsel kökenlerinden hareketle Çin'in kültürel belleğinde, mitolojik anlatılarında ve ritüel pratiklerinde üstlendiği işlevleri tarihsel, kültürel ve sembolik boyutlarıyla incelemek; bu çalgının geleneksel Çin kültüründeki anlam katmanlarını, kültürel aktarım süreçlerindeki yerini ve toplumsal kimlik inşasına katkısını ortaya koymaktır. Bu kapsamda pipa, kolektif hafızanın korunması ve somut olmayan kültürel mirasın kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli işlevler üstlenen kültürel bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Çalışmanın ayrıca, geleneksel Çin müzik kültürünün korunması ve yaşatılmasına yönelik farkındalığın geliştirilmesine katkı sağlaması hedeflenmektedir. Bu yönüyle araştırmanın, Çin kültürünün tarihsel sürekliliği, kültürel çeşitliliği ve folklorik mirasının anlaşılmasına kuramsal ve uygulamalı düzeyde katkı sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; disiplinlerarası bir yaklaşımla kapsamlı literatür taraması, tarihsel belgelerin incelenmesi ve folklor ile etnomüzikoloji alanındaki

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

güncel çalışmalar karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra, mitolojik anlatılar, sözlü kültür ürünleri ve ritüel uygulamalara ilişkin yazılı kaynaklar analiz edilerek pipanın kültürel bağlam içerisindeki işlevleri ortaya konulmuştur. Elde edilen veriler, kültürel bellek ve sembolik temsil perspektifinden yorumlanarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın temel bulgusu, pipanın Çin kültüründe yalnızca estetik amaçlarla kullanılan bir çalgı olmanın ötesinde, kolektif kimliğin oluşumu, kültürel belleğin korunması ve toplumsal değerlerin kuşaklar arasında aktarılmasında merkezi bir işleve sahip olduğunu göstermektedir. Mitolojik anlatılar, dini ritüeller ve geleneksel toplumsal uygulamalar içerisinde pipa; estetik, manevi ve sembolik anlamlar yüklenerek Çin halk kültürünün önemli kültürel göstergelerinden biri hâline gelmiştir. Ayrıca, farklı tarihsel dönemlerde ve coğrafi bölgelerde geçirdiği dönüşümler, Çin kültürünün hem sürekliliğini hem de değişime uyum sağlayan dinamik yapısını yansıtmaktadır. Bu doğrultuda, gelecekte yapılacak araştırmalarda pipanın bölgesel icra gelenekleri, ritüel işlevleri ve kültürel bellekteki dönüşümünün karşılaştırmalı folklor ve etnomüzikolojik yaklaşımlar çerçevesinde ele alınmasının alana önemli katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Pipanın tarihi halk kültürünün derinliklerine uzanan bir sembolizmi de içerir. Genellikle başlangıçta at üzerinde çalınan bir çalgıdır. Ellerin hareketini taklit eden çalma yöntemi, adını bu hareketlerden almıştır. İleri doğru itmeye 'Pi', geri doğru çekmeye ise 'Pa' denmiştir." Bu kayıtlara göre, pipa adı çalgının çalınma yönteminden türemiştir. Ayrıca, Pipa'nın erken tasarımı, Çin'in Beş Element teorisiyle ilişkilidir. Tarihsel süreç içerisinde aristokratik çevrelerden halk kültürüne, saray müziklerinden modern sahnelere kadar uzanan geniş bir yelpazede kendini yeniden var etmiş olan pipa, çok katmanlı ve zengin bir hikâyeyi içinde barındırmaktadır. Çin'deki ut (lute) hakkındaki erken bilgi kaynakları, ikonografik ve edebi niteliktedir. Bu kaynaklar, duvar resimleri, mahkeme kayıtları, gezginlerin anlatıları gibi bilgiler içerir ve enstrümanın şekli ve kullanımındaki değişiklikleri açığa çıkarır. Bu bağlamda, pipa yalnızca bir müzik aracı değil, aynı zamanda kültürel geleneklerin, mitolojik öykülerin ve halk bilimsel sembollerin ifadesidir.

Pipa, ahşap bir gövdeye ve yarım armut şeklinde bir ses kutusuna sahiptir. Performans sırasında, icracının kollarında dikey olarak tutulur; sağ el telleri tıngırdatırken, sol el perdeler üzerinde telleri sıkıştırarak perdeyi değiştirir. Bu enstrüman, geniş bir ses yelpazesine sahiptir, net ve güzel bir tınısı vardır. Askeri müziğin tutkulu performanslarından, lirik kültürel müziklerin duygu dolu icralarına kadar farklı biçimlerde çalınabilir.

Pipanın kökeni

Pipanın kökeni ve gelişimi çok zengin ve renklidir. Bu müzik aletinin Çin kültürüne nasıl girdiğiyle ilgili farklı görüşler vardır. Bunlardan en dikkat çekici olanı Orta Asya'dan İpek Yolu aracılığıyla Çin'e girmiş olabileceğiyle ilgili görüştür. Pipa'nın kökeni Orta Asya'daki "barbat"a ya da "ud"a dayandırılmaktadır. Funda Esin'e (2025: 105) göre; "Çinlileşmiş Türklerin Çin müziği ve kültürü üzerinde büyük etkileri olmuştur. Türkleri taklit etmenin tutkuya dönüştüğü bu dönemde müzikte kullanılan nota sistemi Çin'e Türkistan'dan girmiştir. Hanedanlık sarayında Türkistan'dan davet edilen çok sayıda müzik ustası, şarkıcılar, dansözler ve bunların getirdikleri çalgı aletleri Çin müziğinde yerini almıştır."

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

"Pi-pa" ile yapısal açıdan benzerlik gösteren ve tarihsel süreçte farklı kültür coğrafyalarında çeşitli biçimsel ve işlevsel değişimlere uğrayarak pek çok türevi ortaya çıkan "kopuz" adlı çalgının ise, bu coğrafyalarda farklı adlarla anıldığı, hatta kimi zaman kavram karmaşasına neden olacak biçimde adlarının da değiştirildiği görülmektedir. Bu ad ve terim çeşitliliği, pi-pa kelimesinin etimolojisine dair kesin ve genel kabul görmüş bir sonuca ulaşmayı güçleştirmektedir. Bununla birlikte, mevcut kaynakların büyük bir kısmı pi-pa'yı Orta Asya'nın geleneksel telli çalgılarından biri olarak tanımlar ve kökenini Hun Türklerine dayandırır (Millward, 2012: 259). Bu değerlendirme, pi-pa'nın tarihsel kökeni ve kültürel ilişkileri konusunda önemli bir referans noktası oluşturmaktadır.

Qin ve Tang Hanedanlıkları dönemlerinde "pi-pa" teriminin çeşitli kordofon enstrümanlar için kullanıldığı, bu bağlamda enstrümanın "Çin udu" (ya da "Çin lutu") olarak da adlandırıldığı bilinmektedir.

Pipa ile ilgili "Tang (M.S. 618-905) ve Ming (M.S. 1368-1644) hanedanlıklarından el ile kopyalanmış birkaç el yazması bulunmuştur. Ancak basılı pipa notaları açısından en eski belge, Hua Qiupin, Hua Zitong ve diğerleri tarafından hazırlanıp 1819 yılında Jiaqing döneminde (Qing Hanedanlığı, M.S. 1644-1911) Xiaolu matbaasında ahşap baskı yöntemiyle yayımlanan Hua Shi Koleksiyonudur (Myers, 1992: iv)."

John Myers, *The Way of the Pipa: Structure and Imagery in Chinese Lute Music* adlı eserinde pipanın tarihsel kökeni 4'e ayırır:

1- Başlangıç Dönemi (Han-Sui hanedanlıkları, M.Ö. 200 - M.S. 617)
2- Uyum Dönemi (Tang-Yuan hanedanlıkları, M.S. 618-1367)
3- Klasik Dönem (1366-1949)
4- Modern Dönem (1949'dan itibaren) (Myers, 1992: 5)

Edebi/Sanatsal Dönem	Temsil Edilen Tema	Sembolik Unsurlar
Tang Dönemi	Melankoli, aşk, doğa	"Pipa Xing" şiiri; duygusal tınılar, doğal betimlemeler
Yuan Dönemi	Toplumsal eleştiri, trajedi	Nanxi oyunları; "Pipa Ji", dramatik anlatımlar
Modern Dönem	Geleneksel ve çağdaşın sentezi	Yeniden düzenlenmiş performanslar; modern enstrümantasyon

Tablo-1: *Pipanın dönemleri*

İlk dönemde, Çin'e üç farklı türde ut tanıtılmıştır. İkinci dönemde, bu yabancı enstrümanlar ve müzikleri Çinlileştirilmiştir. Üçüncü dönemde, günümüzdeki çalma okulları ve geleneksel repertuvarın temelleri oluşmuştur. Son olarak modern dönemde, Batı'nın kompozisyon etkilerinin geleneksel pipa müziğiyle bir arada olduğu görülür.

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

Han Hanedanlığı döneminde pipa Çin'de popüler hale gelmiş, özellikle saray müziğinde önemli bir yer edinmiştir. Wei, Jin ve Güney-Kuzey Hanedanlıkları döneminde kültürel alışverişlerin artmasıyla pipa daha da yerelleşmiştir. Şekli ve çalım teknikleri gelişmiştir. Tang Hanedanlığı, pipanın altın çağı olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde, pipa yalnızca saray müziğinde değil, dini törenlerde ve edebi eserlerde de önemli bir yer edinmiştir.

1. Mitolojik açıdan pipa

Çin mitolojisinin temel taşlarından biri de insan ile doğa arasındaki uyumdur. Taoizm ve Konfüçyüsçülük, insanın doğa ile bütünleşmesi gerektiğini savunur. Pipa, bu felsefi yaklaşımların etkisi altında hem doğanın güzelliğini hem de kozmosun düzenini sembolize eder. Doğayla uyum içinde olan pipa güzellik ve erdem kavramlarının birleşiminden de ilham alınarak yaratılmıştır.

Çin mitolojisi, zengin öyküler, kahramanlık destanları ve doğaüstü varlıklarla doludur. Bu mitolojik öyküler, toplumun kolektif bilinçaltında derin izler bırakmış ve sanat eserlerine, müzik aletlerine da yansımıştır. Toplumsal hafıza ve halk estetiği, pipanın bu öykülerdeki kullanımına bilinçli olarak yer açmıştır. Kahramanların hikâyeleri, pipa eşliğinde anlatılmış ve bu müzik sesi, anlatıların estetik bir katman kazanmasını sağlamıştır (Liu, 2008). Pipa, bu bağlamda hem estetik hem de sembolik bir araç olarak, mitolojik anlatıları ifade etmekte ve yaşamın derin anlamlarını sembolize etmektedir.

Çin mitolojisinde pipa, kahramanlık ve erdem kavramlarının estetik bir sembolü olarak sıklıkla yer bulmuştur. Antik dönemden itibaren, pipa doğaüstü güçlerle ilişkilendirilmiş, kahramanlık anlatılarının önemli bir unsuru olmuştur. Mitolojik kahramanlık öykülerinde pipa, yalnızca bir enstrüman değil, aynı zamanda bir erdem, cesaret ve insanın ruhani yolculuğunun simgesi olarak tasvir edilmiştir (Chi, 2009; Li, 1989).

Mitolojik sembolizmde kahraman figürleri, toplumun ideallerini temsil eden unsurlar olarak yer alır. Pipa çalarken ortaya koyulan bu temalar, bireysel cesaretin, fedakârlığın ve erdemin anlatımında güçlü bir araç görevi görür. Kahramanlık öyküleri, pipa performanslarına dramatik bir derinlik kazandırmakta ve dinleyicinin geçmiş ile günümüz arasında sembolik bir köprü kurmasını sağlamaktadır.

Mitolojik anlatılarda kahramanlık, yüce değerlerin ve erdemlerin simgesidir. Pipa performansları arasında yer alan bazı eserler, kahramanlık öykülerini, özellikle askeri başarıları ve kahramanlık destanlarını içerir. Özellikle Tang Dönemi'ne ait metinler ve sanat eserleri, pipanın kahramanlık sahneleriyle nasıl ilişkilendirildiğini ortaya koyar. Örneğin, efsanevî Xiang Yu'nun "The Conqueror Unarms" adlı öyküsü, pipanın hem kahramanın gücünü hem de onun içsel melankolisini ifade ettiği bir örnek sunar. Xiang Yu, pipa aracılığıyla halkına ve sevgilisi Yu Ji'ye olan derin duygularını iletir; bu, pipanın bir kahramanlık sembolü olarak kültürel önemini açıkça göstermektedir (Fang, 2016: 132). Bu tür öyküler, mitolojik anlatıların müzikle birleştiği noktalarda, izleyiciye sadece estetik bir deneyim sunmakla kalmayıp aynı zamanda toplumsal bellekte yer eden kahramanlık öykülerini canlandırmaktadır.

Pipanın kahramanlık anlatılarındaki yeri, sadece fiziksel cesareti değil, aynı zamanda içsel bir yolculuğu da temsil etmektedir. Bu bağlamda, pipa'nın sesi, kahramanın mücadeleleri ile

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

uyum içinde bir ruhani arka plan yaratır. Eserlerde pipa'nın çalınışı, doğanın unsurlarını ve insanın duygusal rezonansını yansıtacak şekilde betimlenir. Bu, kahramanlığın bir savaştan çok daha fazlası olduğunu, doğa ve insan ruhu ile bir bütünlüğü içerdiğini gösterir (Zhang, 2010: 9).

Mitolojik öyküler, pipanın performanslarına sanatsal bir derinlik kazandırır. Pipa, kahramanlık ve erdem öykülerinin eşlikçisi olarak, anlatılara estetik ve duygusal bir boyut katar (Chi, 2009: 35). Örneğin, Tang dönemine ait literatür ve sanat eserlerinde kahramanlık hikâyelerinin, pipa performansları aracılığıyla topluma aktarıldığı görülmektedir. Bu, yalnızca bireysel mistisizmin değil, aynı zamanda toplumsal bilincin ve kolektivizmin güçlenmesini sağlamıştır (Zhang, 2010: 9). Pipa, Çin halk kültüründe bu bağlamda, nesilden nesile aktarılan hikâyelerin bir parçası haline gelmiştir. Ayrıca pipa çalma sanatı, genç kuşaklara aktarılırken estetik, ahlaki ve kültürel değerlerin eğitiminde önemli bir model olmuştur. Böylece, pipa hem bireysel duygusal ifadeyi hem de kolektif hafızayı destekleyen bir araç olarak ortaya çıkar.

Çin mitolojisine entegre olmuş pipa, kahramanlık öykülerinin vazgeçilmez bir parçasıdır. Hem bir müzik aleti hem de bir sembol olarak pipa, kahramanın cesaretini, sadakatini ve insan ruhunun derinliklerini ifade eder. Toplum, pipa'nın melodilerinde kendi değerlerini ve ideallerini bulmuş, bu sembol üzerinden kültürel bir kimlik inşa etmiştir. Böylece, pipa sadece antik bir çalgı değil, aynı zamanda kahramanlık ve erdemin estetik bir temsilcisi haline gelmiştir.

Cennetin eşiği olarak görülen ve evrensel bir motif olarak nitelendirilen Budist tapınaklarının duvarlarına; cennet hayatının kutsal vazgeçilmezlerinden olan çiçekler, tütsü kapları ve müzik aletleri çalan tanrıçaların (örneğin Apsara), Deva, Buda, Bodhisattva gibi tanrıların resimleri çizilmiştir. Sadece fantezi dünyasını değil, aynı zamanda müzik ve dansı da içeren bu duvar resimlerinin tarihsel arka planında, mitolojik ve teolojik anlamda imgesel bir derinlik yatmaktadır. Nitekim bir Dunhuang mağarasında, pipa çalan Apsara figüründe; Hindu ve Budist mitolojisinde bulutların ve suyun dişi ruhunu temsil eden tanrıça Apsara'nın, iki eliyle arkada pipayı tutar vaziyette dans ederken dupattasının (şalı) dağılmış olağandışı tasviri yer almaktadır. Şüphesiz burada, Budist öğretilerle uyumlu bir şekilde manevi bir anlam taşıyan pipa çalan Apsara figürü; izleyenlere güzellik, huzur ve içsel dinginlik hissi verirken, estetik zevk, sanat ve müziği de bir araya getiren bir sembol durumundadır (Esin, 2025: 112).

Pipa, sadece bir müzik aracı değil, aynı zamanda Çin dini ve halk inançlarında kutsal bir sembol olarak görülür. Hem Budizm hem Taoizm, Pipa'nın gökyüzünden indiğini, tanrıların sihirli bir silahı olduğunu ve ruhları memnun edip kötü güçleri uzaklaştırdığını savunur (Zhang, 2010). Bu inanç, Pipa'yı ruhani ortamlarla etkileşim kuran mistik bir araç olarak konumlandırır. Bu nedenle, içsel derinliği ve yüksek bir ruhsal olgunluğu olmayan biri, pipa'yı hakkıyla çalamaz. Budizm ve Taoizm'e göre pipa, cennetten gelen bir çalgıdır, tanrıların kutsal enstrümanıdır hem ruhu huzura erdirir hem de kötü ruhları kovar.

Çin mitolojisi, zengin sembolizmi ve çok katmanlı anlatı yapısıyla insanlık tarihinin en renkli ve derin halk anlatılarından bazılarına sahiptir. Gök cisimleri, müzikal öğeler ve insani duyguların harmanlandığı öyküler, yalnızca bir milletin kolektif hafızasını değil, aynı

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

zamanda evrensel insanlık değerlerini de dile getirir. Batı Cenneti'nin kraliçesi Ana Kraliçe (Wangmu Niangniang), Pipa Perisi ve Çoban Yıldızı (Niulang) ile Dokumacı Kız (Zhinü) hikâyesinin birleşimi, Çin halk inançlarıyla, müzik kültürü ve kozmolojik anlayışla derin bir şekilde örülüdür (Yang, 2005: 41-43; Goodrich, 1961: 285-287). Halk arasında "Pipa Perisi ve Saman Köprüsü" (Ürücü Köprü) isimli mitik bir anlatı da yer alır:

"相传，王母娘娘身边有个美丽善良的仙子，因弹得一手好琵琶被称为琵琶仙子。自从牛郎织女因犯天条被王母娘娘分隔在银河两岸后，琵琶仙子每天都听到孩子的哭声，于是，她乞求王母娘娘看在牛郎织女的一双儿女的份上，让他们相会，但却遭到王母娘娘的拒绝。于是，琵琶仙子来到银河边，弹起了《鹊桥曲》，优美凄婉的琴声引来无数喜鹊飞向银河，搭起了一座横跨银河的鹊桥。

王母娘娘见状大怒："他们是因犯了天条才遭此惩罚的。如再不停止弹奏，就把你打入凡间变成石头。"琵琶仙子道："我只希望您发慈悲让他们每年通过鹊桥相见一次，即使我做石头也心甘。"王母娘娘没有办法，只得答应每年七月初七允许喜鹊们在此搭鹊桥，让牛郎织女相聚一次，但条件是琵琶仙子永降凡间，化为石头。于是琵琶仙子收起琵琶，飞入凡间，化成一座美丽的琵琶峰（位于今江西省鹰潭市龙虎山景区内）。自此以后，每年七月初七，喜鹊们都会准时到银河去搭鹊桥"(Zhe, 2011).

Rivayete göre, Batı Cenneti'nin kraliçesi olan Ana Kraliçe'nin (Wangmu Niangniang) yanında çok güzel ve iyi kalpli bir peri yaşarmış. Pipa çalgısını ustalıkla çaldığı için herkes ona "Pipa Perisi" dermiş. Ölümlü bir çift olan Çoban Yıldızı (Niulang) ve Dokumacı Kız (Zhinü)*, Tanrıların yasasını çiğnedikleri gerekçesiyle Ana Kraliçe tarafından Samanyolu'nun iki yakasına ayrılınca, Pipa Perisi her gün çocuklarının ağlayışlarını duyarmış. Bu duruma çok üzülen peri, Ana Kraliçe'ye gidip bu iki çocuğun hatırına, ebeveynlerinin kavuşmasına izin vermesini rica etmiş. Ancak Ana Kraliçe bu isteği reddetmiş.

Bunun üzerine Pipa Perisi Samanyolu kıyısına gitmiş ve "Saman Köprüsü Ezgisi"ni çalmaya başlamış. Ezginin güzelliği ve hüznü öyle derinmiş ki, binlerce saksağan uçup gelerek Samanyolu üzerinde bir köprü kurmuşlar. Bu manzarayı gören Ana Kraliçe öfkeyle şöyle demiş: "Onlar ilahi yasaları çiğnedikleri için cezalandırıldı. Çalmaya devam edersen seni dünyaya gönderip taşa dönüştürürüm!" Pipa Perisi ise şöyle cevaplamış: "Yalnızca onların her yıl bir kez bu köprüden geçerek kavuşmalarına izin vermenizi diliyorum. Taş olacaksam da razıyım." Ana Kraliçe, başka çaresi kalmayınca, her yıl yedinci ayın yedinci günü saksağanların köprü kurmasına izin vermeyi kabul etmiş. Ancak bunun şartı, Pipa Perisi'nin sonsuza dek dünyaya inerek taşa dönüşmesidir. Böylece Pipa Perisi pipasını toplamış, dünyaya süzülerek inmiş ve Jiangxi Eyaleti'nin Yingtan şehrindeki Longhu Dağı bölgesinde yer alan güzel bir tepeye dönüşmüş: Bugünkü Pipa Zirvesi.

O günden bu yana, her yıl yedinci ayın yedinci günü, saksağanlar Samanyolu'na giderek köprü kurar."

Anlatının temel motiflerinden biri, Pipa Perisi'nin "Saman Köprüsü Ezgisi"ni çalması ve bu ezginin gökyüzündeki doğal güçleri harekete geçirmesidir. Çin kültürel tarihinde müzik ve doğa ilişkisi, sadece metaforik değildir; müzik, gerçekten doğa güçlerinin etkisini dönüştürme ve yönlendirme potansiyeline sahip "daoist" bir araçtır (Cook, 1995: 125-127). Pipa Perisi'nin müziği, binlerce saksağanı harekete geçirerek sevdalıların kavuşmasına

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

olanak tanıyan köprüyü kurar, yani "estetik" ile "doğaüstü" arasındaki sınırı kaldırır. Burada müzik, ne yalnızca insani bir ifade biçimi ne de tanrılara ulaştıran soyut bir araçtır; iki dünyayı birleştiren somut bir eylem olarak tezahür eder (Wong, 2007: 103-104).

Köprü motifine Çin halk edebiyatında sıkça rastlanır. Burada, köprü bir uzlaşım ve geçiş anıdır; insanların ya da ruhların bir dünyadan diğerine geçişlerini, sınırları aşmalarını temsil eder (Allan, 1991: 114). Saksağanların oluşturduğu köprü, yalnızca yıldız âşıkları için bir buluşma zemini değildir; aynı zamanda göksel adaletle insani arayışın kesiştiği noktadır. Liminalite (ara alan), folklorun temel yapı taşlarından biridir ve bu motif salt fiziksel bir geçişi değil, ruhsal ve toplumsal yeniden doğuşu da simgeler (Turner, 1969: 95-98). Saksağanlar (喜鹊, xǐquè) Çin folklorunda genellikle iyi haberlerin, mutluluğun ve sevincin sembolü olarak bilinir. Burada ise saksağanlar, ilahi buyrukların ötesinde bir toplumsal dayanışma ve kolektif eylem ruhunu sergilerler; âşıkların kavuşması için kendi bedenleriyle geçit olurlar (Yang, 2005: 40).

Pipa Perisi'nin öyküsü, geleneksel kadınlık rolleri üzerindeki sınırları zorlayan nadir örneklerden birini sunar. "İyi kalpli" ve "güzel" gibi klişe nitelikler taşımakla beraber Peri sadece pasif bir arabulucu değildir; eyleme geçerek tanrıçalara başkaldırır, fedakârlıkla kendi sonunu sevdalıların bir kez olsun kavuşmasına adar. Bu türden "eylemsel etik" anlatıları, halkbiliminde kadın figürlere ahlaki bir üstünlük ve irade gücü yükler (Birrell, 1993: 215, 220). Ana Kraliçe'nin tehdidi, Pipa Perisi'nin dünyaya inip taşa dönüşmesiyle sonuçlanır. Çin mitolojisinde bir canlı veya ruhun taşa dönüşmesi, arkaik bir motif olup fedakârlık ve kalıcılık fikrini yansıtır. Taşa dönüşen Peri, doğanın ve kültürün ebedi bir parçası hâline gelir, ölümsüzleşir (Birrell, 1993: 160). Burada yaratılış ile ölüm, sürekli devinen folklorik döngülerle birbirine bağlanır.

Batı Cenneti'nin Kraliçesi Wangmu Niangniang (西王母), Çin mitolojisinde tanrıçalığın, ölümsüzlüğün ve doğaüstü düzenin ana simgelerinden biridir. Otoritesi, özellikle ilahi yasaların ihlali ve yeniden düzenlenmesinde belirleyicidir (Yang, 2005: 10-12). Wangmu Niangniang'ın öykülerinde sıkça rastlanan adalet ve cezalandırma teması, evrensel düzeni ve göksel adaleti temsil eder (Birrell, 1993: 220-222).

Halk anlatılarında ise "Pipa Perisi" (琵琶仙子), güzellik, zarafet ve iyi yürekliliğin ötesinde "ilahi aracılık" işleviyle de öne çıkar. Pipa, Çin müziğinde hem dünyevi hem de kutsal bir köprü işlevi görecek şekilde kodlanmıştır (Wong, 2007: 17-22). Perinin çalgı aracılığıyla doğayı ve tanrıları etkileyebilmesi, müziğin insan ile mukaddes olan arasındaki liminal (ara) alanı doldurduğu inancını yansıtır. Çin halk inançlarında enstrümanlar, özellikle de pipa gibi "zither" ailesine mensup telli çalgılar, sadece sanatın değil aynı zamanda büyü ve kehanetin de araçlarıdır (DeWoskin, 1982: 64-66).

Çoban Yıldızı ile Dokumacı Kız öyküsü ise Çin'in en bilinen aşk ve ayrılık anlatılarından biri olup, Samanyolu'nun iki yakasında ölümlü aşkın ilahi yasalar uğruna ayrı düşmesi temasını işler (Allan, 1991: 110-114). Bu anlatı, astronomik gözlemlere dayalı olarak şekillenmiş ve yedinci ayın yedinci gecesi gökteki bir araya gelişle sembolize edilmiştir; bu tarih Çin'de "Qixi Festivali" olarak kutlanır (Yang, 2005: 37-39). Çin mitolojisinde ölümlü bir çift olan Çoban Yıldızı ve Dokumacı Kız, gökyüzündeki iki yıldızla temsil edilir. Bu

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

çift yılda bir kez (7. ayın 7. günü, Çin takvimine göre) Samanyolu›nun üzerinde bir köprü kurularak bir araya gelebilir. Günümüzde Çin'de Qixi Festivali (Yıldızlar Festivali) olarak kutlanır ve âşıkların buluşmasını simgeler. Mitoloji ve astronominin kesiştiği bu olayda, Altair ve Vega'nın "kavuşması", aslında Dünya›nın konumundan kaynaklanan bir perspektiftir. Ancak Çin kültüründe bu an, aşkın ve buluşmanın sembolü olarak karşılık bulur.

Pipa Perisi'nin anlatısı, yalnızca mitik ya da romantik bir aşk anlatısı ve folklorik bir motifler derlemesi olmaktan öte, Çin halk kültürünün çok düzlemli temalarını ve insan-doğa, birey-toplum, yasak-kavuşma gibi varoluşsal karşıtlıklarını ustalıkla işler. Kadın kahramanlığını, fedakarlığı ve müziğin dönüştürücü gücünü ön plana çıkaran bu rivayet; halk inançlarındaki ritüel, doğa ve toplumsal hafıza unsurlarını iç içe geçiren sembolik bir evrendir.

Modern Çin'de bu hikâye, Qixi Festivali gibi geleneksel ritüeller, Pipa Zirvesi gibi kutsal mekânlar ve günümüz sanat performanslarıyla canlı kalmaya devam etmektedir. Müzik, doğa ve mitoloji arasındaki eşsiz diyalog, halkın kolektif hafızasında ve kültürel kimliğinde kalıcı bir iz bırakmıştır.

2. Şamanın büyülü çalgısı

Tang Hanedanlığı (618–907) döneminde kadın şamanların (巫女, wūnǚ) toplumsal ve dinsel yaşamda oynadığı rol dikkat çekicidir. Kadın şamanlar, kehanetlerde bulunma, ruhlar âlemiyle bağlantı kurma, kötücül varlıkları uzaklaştırma ve tanrısal güçlerle iletişim sağlama gibi kutsal görevleri üstlenerek Tang döneminde benzersiz bir konuma sahip olmuşlardır. Hem dini hem de sosyal yaşamda «görünmeyen dünyalar arasında köprü kuran kutsal aracılar» sıfatıyla anılan bu kadınlar, ritüel faaliyetlerini özellikle tapınaklar ve diğer kutsal mekânlarda icra etmişlerdir.

Kadın şamanlar, dini ayinlerde ve manevi pratiklerde pipa adlı telli çalgıyı yaygın şekilde kullanmışlardır. Bu dönemde pipa, sıradan bir müzik aletinin ötesinde, "sihirli bir enstrüman" (法器, fǎqì) gibi değerlendirilmiş ve özellikle kehanet, ruh çağırma, kötü ruhlardan arındırma ve çeşitli dini törenlerde kullanılmıştır (DeWoskin, 1982: 64-68; Wong, 2007: 94-96).

Pipa, şamanların trans haline ulaşarak ruhlar dünyasıyla bağlantı kurmasına yardımcı olurdu. Enstrümanın benzersiz tınısı, bir köprü misali fiziksel ve metafizik âlemler arasında geçişi mümkün kılardı (DeWoskin, 1982: 67). Örneğin, bahar ayinlerinde hastalıkları defetmek için düzenlenen "Nianli" törenlerinde ve ölülerin ruhlarını huzura kavuşturmak amacıyla icra edilen "Zangsha" ritüellerinde kadın şamanların pipa çalarak yaptıkları ara törenler büyük önem taşımaktadır (Liu, 2012: 668). Pipa, hem ritüelin vazgeçilmez bir unsuru hem de toplumsal düzenin korunmasında bir simge haline gelmiştir. Kadın şamanlar, pipa ile güçlendirdikleri etkileyici performanslarıyla hem kutsal hem de dünyevi alanlarda etkileşimde bulunmuşlardır.

Böylece pipa, hem manevi rehberlik hem de sosyal dayanışma aracı olarak işlev görmüştür. Ritüelleri, toplumda umut ve istikrar yaratmayı amaçlamaktaydı. Kadın şamanlar, bu enstrümanı kullanarak hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ruhsal dengeyi sağlamışlardır. Ritüelleri, toplumun belirsizliğe karşı umudunu artırmış ve şamanların manevi

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

otoritesini pekiştirmiştir. Bu bağlamda pipa, sadece bir müzik aleti değil, aynı zamanda güç ve koruyuculuk simgesi olarak da değerlendirilir.

Çin'in erken dönem metinlerinde ve Tang Hanedanlığı'na ait şiirlerinde pipa ile kadın şamanlar arasındaki ilişki vurgulanmaktadır. Şamanların, tapınaklarda veya kutsal mekânlarda pipa çalarak tanrısal güçlerle iletişim kurdukları, ruhları yönlendirdikleri ve kolektif bilinçte göksel/dünyevi arabulucular olarak tanımlandıkları çeşitli kaynaklarda görülmektedir (Barrett, 1996: 568-569; Wong, 2007: 103-104). Özellikle rüzgâr, yağmur ve deniz tanrıları adına yapılan büyük kamu törenlerinde pipa, hem sesin büyüsünü hem de ritüelin manevi etkisini çoğaltıcı bir araç olarak kullanılmıştır.

Han Hanedanlığı sonlarından itibaren pipa, askeri kehanetlerde de rol oynamıştır; savaş öncesi yapılan kehanet ayinlerinde bu enstrüman aracılığıyla doğaüstü işaretler ve olası yazgılar yorumlanmıştır (Liu, 2012: 668-670). Böylece pipa, sadece müzik performanslarının değil, aynı zamanda devlet ve toplumun ritüel organizasyonunun da ayrılmaz bir parçası olmuştur.

Sonuç olarak Tang Hanedanlığı'nda kadın şamanların pipa kullanımı, Çin'in dini ritüel hayatında ve toplumun manevi deneyimlerinde merkezi bir yere sahipti. Pipa, dönemin kültürel ve kutsal dünyasında hem duyusal hem de sembolik bir köprü işlevi görmüş; şamanik uygulamalar sayesinde bir müzik aletinden çok daha fazlası, kutsal bir aracıya dönüşmüştür.

3. Ritüelistik açıdan pipa

Çin geleneksel müzik anlayışında, doğa ve estetik arasında kurulan ilişki son derece önemlidir. Pipa, bu ilişkinin simgesi olarak kabul edilir; çünkü çalgının hem tasarımı hem de çalım biçimleri doğadan ilham almaktadır (Jingxia, 2025: 51). Pipa, doğa ile insan arasında bir bağlantı olarak da kabul edilir. Konfüçyüsçülük ve Taoizm'deki "insan ve doğa uyumu" fikri, pipa üzerindeki sembolik etkisini artırmıştır. Pipanın melodileri, suyun akışı, rüzgârın esintisi ve dağların ihtişamı gibi doğa olaylarını taklit eder. Bu durum, özellikle kahramanlık öykülerinde doğanın kahramanın mücadelesine nasıl eşlik ettiğini vurgular. Örneğin, "Moonlit River in Spring" adlı eser, pipanın estetik detaylarının, doğa ve kahramanın içsel yolculuğunu nasıl ifade ettiğini gözler önüne serer (Yin, 1980: 34). Bu bağlamda, pipa ritüel ve törensel kullanımlarında ahlaki, kültürel ve ruhani değerlerle ilişkilendirilir (Moule, 1938: 163-164). Walter Kaufmann (1967), Tang dönemini Çin müziğinde önemli bir kırılma noktası olarak tanımlamış ve bu dönemde müziğin evrensel düzen algısıyla yakından ilişkilendirildiğini vurgulamıştır.

Pipanın sesinin doğayı taklit eden özellikleri, onun hem dini hem de kültürel ritüellerde doğayla kurulan derin bağı ifade etmesine olanak tanır. Müziğin tonu, doğanın akışkan hareketlerini ve yaşam döngüsünü yansıtarak, insan ve evren arasındaki uyumu güçlü bir şekilde temsil eder (Jingxia, 2025: 49). Performanslarda icra edilen ezgiler, doğanın ritüelistik temsillerini müzikal forma dönüştürerek kozmik düzenin sesli tezahürlerini somutlaştırır. Bu melodik yapılar, akarsuların ritmik akışından rüzgârların ayinsel dansına, dağların kutsal heybetinden mevsimlerin döngüsel geçişlerine kadar animistik evrenin tüm katmanlarını müzikal bir lisanla ifade eder. Müzikal kompozisyon, bu bağlamda yalnızca estetik bir olgu değil, aynı zamanda kozmolojik bütünlüğün sesli bir haritası niteliği taşımaktadır.

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

İkonik bir telli çalgı olan pipa, zarif ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Estetik ve işlevselliği uyumlu bir şekilde birleştirmek için tasarlanmıştır. O ses kutusu, sap, başlık, teller ve diğer parçalardan oluşmaktadır. Pipanın uzunluğu üç ayak (三尺) beş inçtir (五寸). Burada 'üç', gökyüzü (天), yeryüzü (地) ve insanı (人); 'beş' ise metal (金), ahşap (木), su (水), ateş (火) ve toprağı (土) ifade etmektedir. Dört tel ise dört mevsimi temsil etmektedir. Dört tel (四弦), inceden kalına doğru sırayla Zi (子), Zhong (仲), Lao (老) ve Chan (纏) olarak adlandırılmıştır. Yılın dört mevsimini simgeler. Bu simgeleri şu şekilde tablolaştırabiliriz:

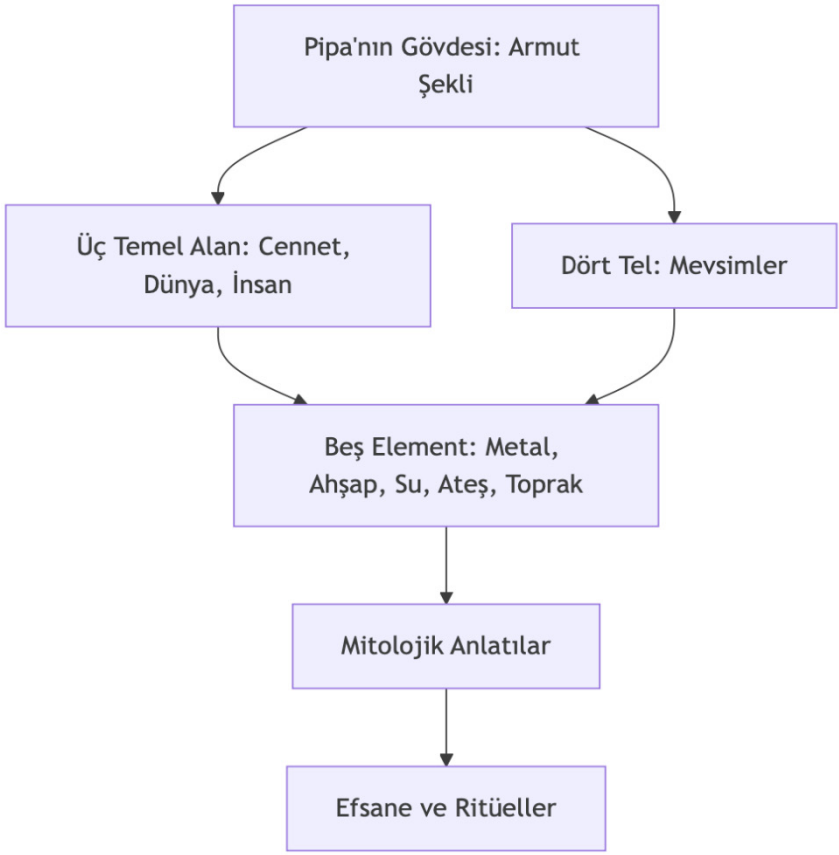

Tablo 2: *Pipanın mitik çözümlenmesi*

Pipa müziği, estetik değerlerin ve kültürel erdemlerin ifadesi olarak, ruhani sembollerle doludur. Pipanın üretiminde ve performansında, güzellik ile erdemin uyumlu birleşimini vurgulayan birçok sembolik ifade yer alır. Geleneksel Çin müziğinde, güzellik yalnızca dışsal bir özellik değil; aynı zamanda ahlaki ve ruhani değerlere de işaret eder. Bu bağlamda, pipa, sadece müziksel bir araç olmanın ötesinde, insanın içsel dünyasına ışık tutan, ruhani bir rehber olarak da işlev görür (Zhan, 2016: 428).

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

Pipa, geleneksel Çin törenlerinde ve ritüellerinde de önemli bir yere sahiptir. Dini ve kültürel ritüellerde çalınan pipa eserleri, toplumun küresel düzen anlayışı ve doğa ile bütünleşme inancını yansıtır. Bu ritüellerde, pipanın sesi, doğayla iletişim kurmak, tanrısal varlıkları çağırmak ve kutsal öyküleri yeniden canlandırmak için kullanılır. Mitolojik öyküler aracılığıyla, pipa temsil gücünü artırır; toplumsal hafızada kahramanlık, erdem ve doğaüstü güçlere dair semboller yer bulur. Bu ritüel anlatılar hem bireysel mistisizmi hem de toplumsal kolektivizmi pekiştirir.

Özellikle köy törenlerinde çalınan pipa eserleri, doğanın döngüsünü, kahramanlık öykülerini ve toplumun ortak değerlerini yansıtan ritüellerin ayrılmaz bir parçasıdır. Örneğin, belirli festivallerde pipa sesi, doğanın yeniden canlanışı ve bereketin simgesi olarak yorumlanabilir. Bu ritüellerde pipa, doğaüstü güçlerle iletişim kurma aracı olarak da işlev görmüş; halk arasında uğur getirdiğine inanılan öykülerle özdeşleştirilmiştir.

Çoban Yıldızı ile Dokumacı Kız'ın buluşmasını konu alan Qixi Festivali, 2000 yıldan uzun süredir Çin'de kutlanan, kadın-erkek ve ayrılık-buluşma temalarının örüldüğü önemli bir ritüeldir (Yang, 2005: 37-41). Pipa Perisi'nin anlatıya dahil olması, festivale müzikal ve mistik bir derinlik katarak, halkın duygusal hafızasında yeni tabakalar yaratır. Rivayetin sonunda Pipa Perisi'nin Jiangxi Eyaleti'ndeki Longhu Dağı'nda Pipa Zirvesi'ne dönüşmesi, mitin yerel manzara ile bütünleşmesini sağlar. Çin halk kültüründe birçok dağ, tepe ve kaya formasyonu anlatısal birer "kristalize hafıza" noktasıdır (Allan, 1991: 98-102). Böylece doğa ve efsane iç içe geçerek, toplumsal kimlik ve aidiyet duygusu güçlenir. Pipa Perisi anlatısında, müziğin sosyal hafıza üzerindeki rolü vurgulanır. Ezgiyle yaratılan köprü, sadece zamansal değil mekânsal, toplumsal ve duygusal bir köprüdür. Rivayet, bireyin toplumsal yasaları dönüştürmedeki aktif rolünü, kolektif dayanışmanın gücünü ve müziğin toplumsal temelini gözler önüne serer (Wong, 2007: 94-96).

Pipanın ritüel anlatılardaki bir diğer işlevi de tanrısal varlıklarla iletişim kurmada bir aracı görevi görmesidir. Örneğin Budist tapınaklarda gerçekleştirilen törensel performanslara eşlik eden pipa, dini ve medeni düzenin estetikle birleştiği bir zemin sağlar. Ayrıca pipa, mitolojik anlatılar aracılığıyla kahraman figürlerini ve onların temsil ettiği değerleri (cesaret, erdem, sadakat gibi) bireyler ve toplumla buluşturur (Esin, 2025: 112).

Pipanın, bireysel ve toplumsal düzlemlerde mistik bir bütünleşme ortamı yarattığı bilinmektedir. Örneğin, Tang dönemi ritüel müziklerinde kullanılan pipa melodilerinin, bireyler arasında empati ve bağlılık duygusunu güçlendirdiği ifade edilmektedir (Liu, 2008: 89). Bu durum, estetik bir deneyim sağlamanın ötesinde, ritüellerin kültürel dayanışmayı ve kozmosla uyumu teşvik ettiğini göstermektedir.

Pipa, törenlerde yalnızca bir müzik aleti olarak değil, aynı zamanda kültürel bir taşıyıcı ve geçmişle gelecek arasındaki bağlantıyı kuran bir sembol olarak işlev görür. Bu bağlamda, pipanın sesi toplulukları bir araya getirir; doğaya, kutsallığa ve kültürel değerlere yönelik bağlantıları güçlendirir (Myers, 1992: 15). Ayrıca pipa, toplumun küresel düzen anlayışını ve bütünsel kozmos görüşünü sahnelediği törensel anlatılarda, sesin gücü aracılığıyla hem toplumu bir araya getirir hem de doğaya ve kutsallığa olan bağlantısını simgesel şekilde yeniden kurar. Pipa eserlerinin mitolojik ve kahramanlık boyutu, toplumun kolektif bilincinde yer edinen erdem, cesaret ve doğaüstü güçlerin aktarılmasında başat unsur olarak öne çıkar.

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

Sonuç

Çin kültürel mirasının en zengin ve anlamlı ögelerinden biri olan pipa, bu çalışma kapsamında folklor disiplini bakış açısıyla ele alınmıştır. Folklorun temel konularından olan kültürel süreklilik, mitolojik aktarım ve simgesel temsil süreçleri bağlamında pipa, sadece bir müzik enstrümanı değil; aynı zamanda Çin toplumunun sosyal, dinsel ve estetik değerler sisteminin taşıyıcısı olarak öne çıkmaktadır. Pipanın tarihsel gelişimi ve toplumsal işlevleri, kolektif hafızanın oluşumunda olduğu kadar, kültürel kimliğin yeniden üretiminde de merkezi bir rol oynamaktadır.

Pipa, tarihsel süreç içerisinde hem teknik hem de estetik boyutlarda önemli bir evrim geçirerek, yalnızca bir müzik aleti olmanın ötesine geçmiş ve kültürel hafızanın, toplumsal kimliğin ve mitolojik anlatıların sembolü haline gelmiştir. Bu bağlamda, Pipa'nın Çin halk kültüründeki rolü, elit kesimlerden halk kesimlerine kadar geniş bir yelpazede ortak bir dil işlevi görmesiyle belirginleşmiştir. Ritüellerden kutlamalara, evlilik törenlerinden cenaze törenlerine kadar çeşitli sosyal alanlarda kendine yer bulan Pipa, toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçası olarak kabul görmüştür.

Bu çalışma, Çin kültürünün çok katmanlı ve köklü kodları içinde pipa çalgısının nasıl yalnızca müzikal bir enstrüman olmanın ötesinde, sembol, ritüel aracı ve toplumsal hafıza mekanizması olarak anlam kazandığını ortaya koymaktadır. Folklor disiplini çerçevesinde pipanın ele alınması, çalgının anlatı evreni içerisindeki söylemsel ve işlevsel çokluğuna vurgu yapar. Pipa, bir yandan Çin mitolojisindeki kahramanlık ve erdem temalarıyla bütünleşirken; diğer yandan dini ritüellerde, toplumsal dayanışmanın ve kültürel kimliğin inşasında temel bir unsur olarak öne çıkar.

Pipa'nın kültürel önemi, özellikle mitolojik anlatılar ve kahramanlık öyküleri aracılığıyla somutlaşmaktadır. Bu öyküler, Pipa'nın performanslarına derinlik katmakta ve dinleyicilere sadece estetik bir deneyim sunmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal bellekte yer eden kahramanlık ideallerini ve erdemleri yeniden canlandırmaktadır. Tang Hanedanlığı gibi dönemlerde, Pipa'nın kahramanlık sahneleriyle ilişkilendirilmesi, bu enstrümanın kültürel önemini daha da artırmıştır. Efsanevi figürlerin öyküleri, Pipa aracılığıyla anlatılarak hem kahramanların gücü hem de onların içsel dünyaları ifade edilmiştir. Böylece Pipa, bir kahramanlık sembolü olarak kültürel bellekte yerini sağlamlaştırmıştır.

Pipa, mitolojiden çıkan anlatılar aracılığıyla toplumsal değerlerin canlı tutulmasını sağlamış; kahramanlık, erdem, fedakârlık ve ritüelistik uzlaşma gibi kavramlarla ilişkilendirilerek bu değerlerin nesilden nesile aktarılmasında bir araç olmuştur. Mitolojik hikâyeler ve kahramanlık öykülerinde pipa, yalnızca bir eşlikçi değil, anlatıların duygusal ve sembolik yoğunluğunu derinleştiren, kültürel belleği canlı tutan bir unsur olarak işlev görmüştür. Ayrıca, dini ritüellerde, şamanik pratiklerde ve toplumsal törenlerde pipanın çok katmanlı kullanımı; inanç sistemleri, müzik estetiği ve toplumsal aidiyet duygusunun birleşiminde köprü rolü görmektedir.

İncelenen veriler ışığında, Pipa'nın sadece teknik bir müzik aleti olmadığı, aksine derin kültürel, toplumsal ve mitolojik anlamlar içeren bir simge olduğu açıkça ortaya konulmuştur. Pipa'nın tarih boyunca geçirdiği dönüşüm, Çin toplumunun estetik anlayışındaki değişimleri, doğa ile kurduğu ilişkiyi, kahramanlık öykülerini ve ritüelistik uygulamalarını yansıtmaktadır. Bu nedenle, Pipa müziğinin Çin halk kültüründeki yeri, sadece sanatsal bir ifade biçimi olmanın

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

ötesinde, toplumsal değerlerin ve kültürel kimliğin korunması ve aktarılmasında kritik bir role sahiptir.

Pipanın maddi biçimi ile formunda yer alan sembolik unsurlar, Çin'in kozmolojik ve varoluşsal düşünce yapısıyla da bütünleşmiştir. Doğa, insan ve evren arasında kurulan bu sembolik ilişki sayesinde, pipa aracılığıyla gerçekleştirilen folklorik pratikler, yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal bir yeniden doğuş ve anlam üretimi sağlamıştır. Anlatısal ve törensel bağlamda pipanın oynadığı rol, Çin kültürünün sürekliliği, sosyal dayanışma ve kolektif kimlik inşası açısından belirleyici niteliktedir.

Pipanının materyal ve estetik karakteristiği ile çalım biçimleri, sembolik olarak doğa, insan ve kozmos arasındaki ilişkiyi yansıtır. Bu enstrümanda, insanın doğayla ve kutsal olanla diyaloğu, folklorun temel niteliklerinden biri olan ritüel aracılığıyla somutlaşmaktadır. Pipa çevresinde şekillenen mitolojik anlatılar başta olmak üzere, şamanik gelenekler ve törensel pratikler, Çin toplumsal belleğinde güçlü bir süreklilik ve yeniden üretim mekanizması olarak işlev görür.

Çalışmada ortaya çıkan bulgular, pipa ve ona dair anlatıların yalnızca sanatsal veya müziksel bir değer taşımadığını; aynı zamanda kolektif kimliğin, değerler sisteminin ve kültürel takip sürekliliğinin taşıyıcısı olduğunu göstermektedir. Çin folklorunun bütüncül yaklaşımı göz önüne alındığında, pipa çalgısı, tarihsel gelişimi, mitolojik figürlerle ilişkisi ve ritüelistik işlevleriyle disiplinlerarası kültürel çözümlemede örnek teşkil etmektedir. Pipanın modern dönemdeki varoluşu da toplumsal adaptasyon ve folklorik yeniden anlamlandırma süreçleri açısından dikkate değerdir. Pipa hem bireysel hem de toplumsal hafızayı biçimlendiren bir kültürel simge olarak, Çin folklorunda, estetik ve ritüel dinamiklerin birleşim noktasında yer almaktadır. Bu bağlamda pipanın folklor disiplini açısından incelenmesi, kültürel süreklilik, kimlik inşası ve ritüelistik sembolizmin anlaşılması açısından önemli bir katkı sunmaktadır.

Sonuç olarak, Pipa'nın Çin halk kültüründeki yeri, tarihsel, kültürel ve mitolojik boyutlarıyla çok katmanlı bir yapı sergilemektedir. Pipa, sadece bir müzik aleti olmanın ötesinde, Çin toplumunun değerlerini, inançlarını ve estetik anlayışını yansıtan bir sembol olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, Pipa'nın incelenmesi, Çin kültürünü anlamak ve yorumlamak için önemli bir anahtar sunmaktadır. Pipa'nın müziği, sadece duyusal bir deneyim değil, aynı zamanda kültürel bir mirasın taşıyıcısı olarak, geçmişle gelecek arasında köprü kurmaya devam etmektedir. Bu enstrümanın mitolojik sembolleri ve kültürel önemi, Pipa'yı Çin müziği ve kültürünün vazgeçilmez bir parçası yapmaktadır. Pipa, zamana meydan okuyan bir kültürel ifade biçimi olarak, gelecek nesillere aktarılmaya değer bir mirastır. Pipa başta olmak üzere Çin'in geleneksel müzik enstrümanları, folklor araştırmalarında hem somut hem de somut olmayan kültürel miras aktarımın izini sürmek açısından verimli bir zemin sunmaktadır. Pipa'nın mitolojik, ritüelistik ve estetik işlevleri, folklorun kavramsal çerçevesinin kültürel süreklilik ve toplumsal hafıza bağlarıyla bağlantılı olduğunu bir kez daha göstermektedir. Bu tür disiplinlerarası çalışmalar, sadece müziğin değil, aynı zamanda toplumun kolektif hafızasında yer eden sembollerin ve anlatıların da analizine katkı sunmaktadır.

Araştırma ve yayın etiği beyanı: Bu makale, orijinal veriler temelinde hazırlanmış özgün bir araştırma makalesidir. Yazar, araştırma sürecinde etik ilkelere ve kurallara uymuştur.
Yazarların katkı düzeyleri: Birinci yazar %100.
Etik komite onayı: Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.
Finansal destek: Bu araştırma için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.
Çıkar çatışması: Bu çalışma ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Notlar

1 Niulang (Çoban Yıldızı): Altair yıldızıdır ve Kartal (Aquila) takımyıldızında yer alır. Zhinü (Dokumacı Kız): Vega yıldızıdır ve Lir (Lyra) takımyıldızında bulunur.

ISSN 1300-7491 e-ISSN 2791-6057 https://www.folkloredebiyat.org

Kaynakça

Allan, S. (1991). *The shape of the turtle: myth, art, and cosmos in early China*. State University of New York Press.

Barrett, T. H. (1996). *Taoism under the T'ang: religion and empire during the golden age of Chinese history*. Wellsweep Press.

Barrett, T. H. (1996). Taoism under the T'ang. In F. H. Smith (Ed.), *The Cambridge History of China:* Volume 3, Sui and T'ang China, 589-906 AD, Part One (ss. 558–590). Cambridge University Press.

Birrell, A. (1993). *Chinese mythology: An introduction.* Johns Hopkins University Press.

Cook, S. (1995). Han Music and the Construction of Cosmological Sound. *Ethnomusicology*, 39(1), 1-26.

DeWoskin, K. J. (1982). *A song for one or two: Music and the concept of art in early China* (ss. 64-68). Center for Chinese Studies, University of Michigan.

Esin, F. (2025). Orta Asya'da Türk-Çin Kültürel Etkileşim Sürecinde Çalgılar ve Pipa. *Belleten*, (89), 314.

Fang, X. (2016). A Study on Liyuan in Three Places in the Tang Dynasty. *Symphony Journal of Xi'an Conservatory of Music*, (35), 130-135.

Goodrich, L. C. (1961). Myths of China. *In Monde Oriental*, *36*, 277-296.

Jin, Jie. (2011). *Chinese music.* Cambrige University Press.

Jingxia, L. (2025). 论中国琵琶艺术传统 [On the Tradition of Chinese Pipa Art]. 人民音乐 *[People's Music]*, (01), 49-53.

Kaufmann, W. (1967). *Musical notations of the orient*. Bloomington: Indiana University Press.

Li, S. (1989). Chang'an in the Tang Dynasty and Western Music - A Brief Account of Tang Music VIII. *Music Life*, (6), 30-32.

Liu, J. (2012). Daoist Ritual, State, and Society in Early Medieval China (3rd–7th centuries). In J. Lagerwey & P. Lü (Eds.), Early Chinese Religion, Part Two: The Period of Division (220–589 AD) (ss. 647-706). Brill.

Liu, L. (2012). *The Chinese Pipa: its history and music*. University of Washington Press.

Liu, M. (2008). Historical Changes in Pipa Playing Postures. *Chinese Musicology*, (2), 88-93.

Millward, A. J. (2012). Chordophone Culture in Two Early Modern Societies: A Pipa-Vıhuela Duet. *Journal of World History*, (C XXIII/S 2), 237-278.

Moule, A. C. (1938). *Collected works on Chinese rituals and music*. Oxford University Press.

Myers, John. (1992). *The way of the Pipa: structure and imagery in Chinese lute music*. Kent State University Press.

Turner, V. (1969). *The ritual process: Structure and anti-structure.* Aldine.

Wong, I. (2007). *Chinese music and musical instruments*. Chinese University Press.

Wong, S. (2007). Shamanism and Music in Tang China. *Asian Folklore Studies*, *66*(1), 91-110.

Yang, L. (2005). *Handbook of Chinese mythology.* Oxford University Press.

Yin, F. (1980). 音乐与丝绸之路上的文化交流(Music and Cultural Exchange on the Silk Road). **人民音乐** *(People's Music),* (2), 33-35.

Zhan, J. (2016). Exploration on Pipa teaching and performance under the guidance of musical aesthetics. *In Proceedings of the 2016 2nd International Conference on Education Technology, Management and Humanities Science* (ss. 428-431). Atlantis Press.

Zhang, Z. (2010). Study on the Origin and Fate of Liyuan Disciples in the Tang Dynasty. *Music Exploration*, (9), 9-12.

Bu eser Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
(This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License).